

14. Holm J. D. State-Society Relations in Botswana: Beginning Liberalization [Text] / J. D. Holm, P. P. Molutsi // Governance and Politics in Africa / G. Hyden (ed.). – Boulder: Lynne Rienner, 1992. – P. 111–132.
15. Hyden G. Governance and the Study of Politics [Text] / G. Hyden // Governance and Politics in Africa / G. Hyden (ed.). – Boulder: Lynne Rienner, 1992. – P. 1–17.
16. Hyden G. Reciprocity and Governance in Africa [Text] / G. Hyden // The Failure of the Centralized State: Institutions of Self-Governance in Africa / J.S. Wunsch, D. Olowu (eds.). – San Francisco: The Institute for Contemporary Studies, 1995. – P. 34–59.
17. Fierlbeck K. Fetishing Civil Society [Text] / K. Fierlbeck // Globalizing Democracy / K. Fierlbeck (ed.). – Manchester: Manchester University Press, 1998. – P. 1–21.
18. Kenis P. Policy Networks and Policy Analysis: Scrutinizing a New Analytical Toolbox [Text] / P. Kenis, V. Schneider // Policy Networks: Empirical Evidence and Theoretical Considerations / B. Marin, R. Mayntz (eds.). – Boulder : Westview Press, 1991. – P. 189–201.
19. Mohamedou M.-M. Political Transformation and Democratization: New Patterns of Interaction Between Public Administration and Civil Society in North Africa [Text] / M.-M. Mohamedou // International Review of Administrative Sciences. – 1998. – Vol. 64. – P. 73–82.
20. Shills E. The Virtue of Civil Society [Text] / E. Shills // Government and Opposition. – 1991. – Vol. 26. – P. 3–20.
21. Tong Ya. State, Society and Political Change in China and Hungary [Text] / Ya. Tong // Comparative Politics. – 1994. – Vol. 26. – P. 333–353.
22. Walker J. L. Introduction: Policy Communities as a Global Phenomenon [Text] / J. L. Walker // Governance. – 1989. – Vol. 2. – P. 1–4.
23. Wunsch J. S. Beyond the Failure of the Centralized State: Toward Self-Governance and an Alternative Institutional Paradigm [Text] / J. S. Wunsch // The Failure of the Centralized State: Institutions of Self-Governance in Africa / J. S. Wunsch, D. Olowu (eds.). – San Francisco: The Institute for Contemporary Studies, 1995. – P. 60–77.

Надійшла до редколегії 14.01.11

УДК 327.7

В. А. Сливенко

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ: ПРОБЛЕМИ БОРОТЬБИ З МІЖНАРОДНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ

Розглянуто основні напрями державної політики у сфері боротьби з міжнародною злочинністю, проаналізовано взаємодію правоохоронців при

© Сливенко В. А., 2011

ISBN 978-966-551-310-0

Філософія і політологія в контексті сучасної культури
здійснення міжнародних заходів протидії транснаціональній злочинності,
окреслені пріоритетні напрями співпраці України з каналами Інтерполу.

Ключові слова: державна політика, національна безпека, міжнародна (транснаціональна) злочинність, міжнародне співробітництво, Інтерпол.

Рассмотрены основные направления государственной политики в сфере борьбы с международной преступностью, проанализировано взаимодействие правоохранителей при осуществлении международных мер противодействия транснациональной преступности, определены приоритетные направления сотрудничества Украины с каналами Интерпола.

Ключевые слова: государственная политика, национальная безопасность, международная (транснациональная) преступность, международное сотрудничество, Интерпол.

The main aspects of national politics according to the struggle against the international criminality were considered in this article; the interaction of law enforcement bodies with the fulfillment of the international actions of countercollection of transnational criminality were analyzed, the priority aspects of the cooperation of Ukraine and Interpol channels were considered.

Keywords: the State Policy, the National Safety, the International (Transnational) Criminality, the International Cooperation, the Interpol.

Вступ. Найбільш гостро проблема національної безпеки стоять перед сучасними державами, у тому числі й перед Україною, в період світової фінансово-економічної кризи. Цей період характеризується загостренням соціальних протиріч в усіх сферах життя суспільства, виникненням на їх підставі різноманітних і надзвичайно гострих конфліктів. Економічна криза викликає політичну нестабільність, зниження рівня життя та зубожіння більшої частини населення, що в свою чергу призводить до зростання рівня злочинності. Відбуваються процеси криміналізації суспільства, що загрожує національній безпеці не тільки окремих держав, а й людської цивілізації в цілому. Найбільші проблеми у подоланні цього явища завжди викликають пошук та затримання злочинців, які перетинають державні кордони. Тому не випадково проблема боротьби з транснаціоналізацією злочинності набула для сучасних держав, у тому числі й для України, особливої актуальності.

Багато провідних іноземних та вітчизняних вчених присвятили свої праці дослідженням шляхів боротьби з міжнародною злочинністю, серед яких слід відзначити О. Дъобаня [1], В. Старжинського, С. Старжинського, П. Хотенця [2], Л. Кістерського [3], К. Родіонова [4], С. Смирнова [5], М. Мельника, М. Хавронюка [6] та ін. Незважаючи на багатоаспектність дослідження цих проблем, міжнародна співпраця правоохоронців залишається мало розробленою в наукової літературі.

Постановка задачі. Головною метою дослідження є розгляд основних напрямів державної політики та особливостей міжнародної співпраці у сфері боротьби з транснаціональною злочинністю.

Результати. Наприкінці XIX – початку XX ст., перед правоохоронними органами усього світу дедалі частіше почало поставати питання розшуку і затримання осіб, які вчинили злочини і переважають від кримінальної відповідальності за кордоном. Реалії суспільного життя, а саме розвиток економічних, політичних і соціальних зв’язків між державами сприяли інтегруванню злочинності на міжнародний рівень. Саме тоді виникла потреба у створенні міжнародної поліцейської організації для забезпечення належної співпраці правоохоронних органів різних держав у боротьбі проти міжнародної (або транснаціональної) злочинності. На установчому засіданні Міжнародного союзу кримінального права (1889 р.) було констатовано появу міжнародної злочинності і запропоновано урядам різних країн звернутися до узгоджених дій для її подолання. На міжнародній конференції криміналістів німецькомовних країн (1905 р.) було зроблено чергову спробу об’єднати зусилля в боротьбі проти міжнародної злочинності. На 10-й міжнародній асамблії криміналістів в Гамбурзі за пропозицією франкомовних держав було констатовано, що підвищений попит на туризм та закордонні подорожі сприяє появлі нових форм міжнародної злочинності. Тому планувалось у складі поліцейських підрозділів організувати національні центральні бюро для обміну інформацією про міжнародну злочинність і покращання прямих поліцейських відносин. На Першому міжнародному конгресі кримінальної поліції (1914 р.) в Монако, фахівцями з Австрії, Великобританії, Італії, Росії та Франції було розглянуто чотири питання: 1) уніфікація процедури екстрадиції злочинців; 2) міжнародна превентивна антропометрія; 3) створення обліку з міжнародної кримінальної інформації; 4) розробка заходів щодо прискорення і спрощення арешту злочинців [4, с. 26].

Після Першої світової війни проблема подолання міжнародної злочинності постала вже у більш гострій формі. Далася візки мораль військового часу – різко підвишився рівень злочинності, зокрема, на підґрунті наркоманії й алкоголізму. Тому питання об’єднання зусиль кримінальної поліції проти злочинності на міжнародному рівні набуло особливої актуальності. У вересні 1923 р. на Міжнародному поліцейському конгресі (м. Віден) було засновано Міжнародну комісію кримінальної поліції (МККП), яка негайно розпочала роботу та прийняла резолюцію з п’яти важливих питань, що визначили напрями розвитку на багато років уперед: 1) створення інформаційних відділень зі збирання фактів прояву міжнародної злочинності; 2) розробка систем доказів і міжнародного розшуку злочинців; 3) організація відділень з ідентифікації осіб на відстані; 4) видання газети міжнародної поліції; 5) створення загальної програми з попередження і виявлення підроблених банкнот і документів.

У 1956 р. на Генеральній асамблії МККП було прийнято Статут Організації, у ст. 1 якого зазначалося, що віднині Міжнародна комісія кримінальної поліції називатиметься Міжнародною організацією кримінальної поліції (МОКП) – Інтерпол. Статутом було передбачено

ISBN 978-966-551-310-0 Філософія і політологія в контексті сучасної культури

співробітництво на світовому рівні, до цього – вплив Організації поширювався в основному на європейські держави. Статут визначав головні завдання і цілі Інтерполу в наступному: 1) забезпечення співробітництва між зацікавленими органами кримінальної поліції в межах чинного національного законодавства у суворій відповідності до положень Всесвітньої декларації з прав людини; 2) створення і розвиток всіх необхідних інститутів, які будуть ефективними у боротьбі із загальнокримінальною злочинністю [4, 29].

Відповідно до Статуту, Інтерпол не займається діяльністю політичного, військового, релігійного і расового характеру і не втручається в неї. На даний час, членами Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерпол є 188 держав світу [5, с. 41].

Після проголошення незалежності Україна здійснювала політику постійного, оперативного та ефективного міжнародного співробітництва, а також залучення передового зарубіжного досвіду для розбудови власної правоохоронної системи та протидії транснаціональній організований злочинності.

Першим кроком держави в цьому напрямку стало те, що відразу, після проголошення незалежності, за ініціативи Міністерства внутрішніх справ України, підтриманої Міністерством юстиції, Міністерством закордонних справ та Службою безпеки, від імені Уряду було подано заявку до Генерального секретаріату Інтерполу про вступ України до Організації. Прийняття України до Інтерполу відбулося 4 листопада 1992 р. на 61-й сесії Генеральної асамблії Інтерполу (м. Дакар, Сенегал). А вже 25 березня 1993 р., відповідно до зобов’язань, передбачених членством держави в Організації, рішенням Уряду України було створене Національне центральне бюро Інтерполу та затверджено «Положення про Національне центральне бюро Інтерполу» (Укрбюро Інтерполу). Наприкінці 1994 р., згідно з планом технічної модернізації Генерального секретаріату Інтерполу, Укрбюро було обладнано сучасною системою зв’язку, що дозволило значно покращити обмін інформацією українських правоохоронців з іноземними колегами [8].

Другим важливим етапом становлення державної політики протидії міжнародної злочинності став період 1997–2002 рр. Зокрема, у 1998 р. було розширене штат Укрбюро Інтерполу, що дозволило створити чергову частину та систематизовані банки даних Укрбюро Інтерполу. Були розроблені нормативні документи, що регламентували порядок міжнародного співробітництва правоохоронних органів України з каналами Інтерполу, у т.ч. Інструкцію про порядок використання правоохоронними органами можливостей Національного центрального бюро Інтерполу в Україні у попередженні, розкритті та розслідування злочинів, затверджену спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Генеральної прокуратури України, Служби безпеки України, Державного комітету у справах охорони державного кордону України, Державної митної служби України, Державної податкової адміністрації України від 9 січня 1997 р. № 3/1/2/5/2/2.

Початком наступного етапу здійснення державної правоохоронної політики став візит в Україну Генерального секретаря Інтерполу пана Р. Ноубла (2003 р.), що дало значний поштовх розвитку міжнародного співробітництва України з каналами Інтерполу. Поперше, Робочий апарат Укрбюро Інтерполу було підключено до нової телекомуникаційної системи Інтерполу I-24/7, по-друге, було порушене питання про надання Європейською Комісією міжнародної технічної допомоги українському підрозділу Інтерполу, потретє, висока оцінка діяльності Укрбюро Інтерполу першою особою Організації у подальшому стала передумовою для більш тісної співпраці правоохоронних органів України з Генеральним секретаріатом Інтерполу. Починаючи з 2003 р. вийшло на новий рівень співробітництво Укрбюро Інтерполу з Генеральним секретаріатом Організації. Зокрема, згідно з домовленістю між МВС та Генеральним секретаріатом Інтерполу, на підставі Указу Президента та постанови Кабінету Міністрів України було вирішено питання про направлення представника МВС України до Генерального секретаріату Інтерполу. У 2004-2008 рр. в Україні було проведено низку міжнародних заходів Інтерполу, зокрема: 1) 33-ю Європейську регіональну конференцію Інтерполу (2004 р.); 2) міжнародний семінар Інтерполу з протидії біотероризму (2006 р.); 3) перший міжнародний семінар Інтерполу з питань використання ДНК-досліджень у правоохоронній діяльності (2008 р.) [2, с. 68].

Крім того, у період у 2006–2009 рр. в МВС здійснювались заходи з реалізації проекту міжнародної технічної допомоги Європейської Комісії проекту TACIS «Міжнародне співробітництво в кримінальних справах за допомогою Інтерполу». Бюджет указаного проекту складав 990 тис. євро. Відповідно до тристоронньої угоди технічна допомога надавалась за рахунок коштів Європейської Комісії, безпосередньо імплементація проекту здійснювалась Генеральним секретаріатом Інтерполу, а МВС України було одержувачем цієї допомоги. Його основним завданням було – всебічне вдосконалення діяльності українського бюро Інтерполу та міжнародного співробітництва правоохоронних органів України в рамках Інтерполу загалом.

За два роки, за кошти проекту було здійснено наступні заходи: 1) організовано участь працівників Робочого апарату Укрбюро Інтерполу та інших підрозділів МВС в міжнародних заходах, що проводились Інтерполом; 2) суттєво оновлено парк комп’ютерної та організаційної техніки в Робочому апараті Укрбюро Інтерполу; 3) створено та обладнано в Київському національному університеті внутрішніх справ навчальну аудиторію для навчання працівників правоохоронних органів України та іноземних держав роботі з банками даних Інтерполу (через телекомуникаційну систему Інтерполу – I-24/7), а також використання інших можливостей Інтерполу у повсякденній діяльності під час розкриття та розслідування злочинів [7].

Серед заходів, спрямованих на підготовку до Євро-2012, важливе місце посідають питання міжнародного співробітництва правоохоронних органів із забезпеченням безпеки під час чемпіонату.

ISBN 978-966-551-310-0 Філософія і політологія в контексті сучасної культури

Зокрема, забезпечення постійного обміну інформацією з правоохоронними органами іноземних держав щодо можливих загроз у цій сфері покладено на Робочий апарат Укрбюро Інтерполу. У той же час досвід інших держав у проведенні масових спортивних заходів свідчить про доцільність масштабного використання можливостей Інтерполу у забезпеченні безпеки цих заходів. Інтерпол володіє значним обсягом унікальної інформації про осіб (розшукуваних, підозрюваних, схильних до вчинення злочинів, причетних до терористичної діяльності тощо); транспортні засоби, які перебувають у розшуку; викрадені та втрачені документи, які використовуються для перетину державних кордонів; криміналістичної інформації (ДНК-профілі, відбитки пальців рук) та інше.

Висновки. Таким чином, здійснення державної політики у сфері боротьби з міжнародною злочинністю в Україні здійснюється Національним центральним бюро Інтерполу. Це добре організований, сучасно оснащений підрозділ, який спроможний надати ефективну допомогу правоохоронним органам України у проведенні за кордоном оперативно-розшукових та інших заходів у справах про транснаціональні злочини загальної кримінальної та економічної спрямованості, зокрема, торгівлю людьми, відмиванням коштів, міжнародним наркотрафіком, тероризмом, кіберзлочинами тощо, в організації міжнародного розшуку осіб та отриманні інформації з банків даних Генерального секретаріату Інтерполу, правоохоронних органів інших країн. З Укрбюро Інтерполу активно взаємодіють не тільки підрозділи органів внутрішніх справ, а і Генеральної прокуратури, Служби безпеки, Державної податкової адміністрації, Держмитслужби, Держприкордонслужби, Служби зовнішньої розвідки. Приоритетними напрямами міжнародної співпраці правоохоронних органів України з каналами Інтерполу є: проекти нових нормативних актів; робота з покращенням технічної складової в діяльності підрозділу; вдосконалення існуючих в Укрбюро електронних банків даних та впровадження електронного документообігу.

Бібліографічні посилання

1. Дзьобань О. П. Національна безпека України: концептуальні засади та світоглядний сенс [Текст] / О. П. Дзьобань. – Х. : Майдан, 2007. – 284 с.
2. Старжинський В. С. Інтерпол. Міжнародна організація кримінальної поліції : Навчальний посібник [Текст] / В. С. Старжинський, С. В. Старжинський, П. В. Хотенець. – Харків : Бурун Книга, 2009.
3. Кістерський Л. Л. Економічна безпека України [Текст] / Л. Л. Кістерський // Наука і оборона. – 1999. – № 2. – С. 30–36.
4. Родионов К. С. Інтерпол: вчера, сьогодні, завтра [Текст] / К. С. Родионов. – 3-е изд. – М. : Міжнародні відносини, 1990.
5. Смірнов С. А. Міжнародні правоохоронні органи [Текст] / С. А. Смірнов. – К., 2009.

6. Мельник М. І. Суд та інші правоохоронні органи. Правоохоронна діяльність: Навч. посіб. [Текст] / М. І. Мельник, М. І. Хавронюк. – К., 2000.
7. Циганов В. В. Національна безпека України: Посібник [Текст] / В. В. Циганов / Національна академія внутрішніх справ України. – К. – 2004. – 100 с.
8. Офіційний сайт Центра исследования компьютерной преступности Интерпола в Украине [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.crime-research.ru/news/03.04.2004/2/>.
9. Офіційний сайт Укрбюро Інтерполу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://42827.ncbint00.web8.hosting-test.net/?page_id=188.

Надійшла до редколегії 10.01.11

УДК 321

С. В. Ставченко

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

КОНЦЕПЦІЇ КРИЗИ ТА ХАОСУ В КОНТЕКСТІ ПОЛІТИЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Розглядаються деякі аспекти постнекласичних підходів до аналізу та інтерпретації політичних процесів та явищ, зокрема, екстремальних станів політичної системи та політичної кризи. Досліджуються основні підходи до співвідношення концептів кризи та хаосу в контексті політичного управління, а також можливості, проблеми та перспективи управління системними параметрами в кризовому стані.

Ключові слова: криза, хаос, політична система, керування.

Рассматриваются некоторые аспекты постнеклассических подходов к анализу и интерпретации политических процессов и явлений, в частности, экстремальных состояний политической системы и политического кризиса. Исследуются основные подходы к соотношению концептов кризиса и хаоса в контексте политического управления, а также возможности, проблемы и перспективы управления системными параметрами в кризисном состоянии.

Ключевые слова: кризис, хаос, политическая система, управление.

Some aspects postnonclassical approaches to the analysis and interpretation of political processes and the phenomena, in particular, extreme conditions of political system and political crisis are observed. The basic approaches to relation of concepts of crisis and chaos in a context of political management, and also possibility, a problem and prospects of management in system parameters in a crisis condition are investigated.

Keywords: crisis, chaos, political system, management.